

Sosiaali- ja terveysministeriön kirjaamo
kirjaamo@stm.fi

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö STM002:00/2018 ja STM/45/2018133:00/2017

Luonnos hallituksen esitykseksi kudoslain muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää Kuntaliitolta lausuntoa luonnoksesta esitykseksi laiksi ihmisten elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain (kudoslain) muuttamisesta. Esityksen taustalla on eduskunnassa käsitelty lakialoite, jossa ehdotettiin elinluovuttajien piirin laajentamista.

Ehdotuksen 4 §:n mukaan uusiutumattoman elimen tai kudoksen luovuttajana voisi olla elinsiirtoa tarvitsevan potilaan sukulainen tai muu läheinen, mikä merkitsisi laajennusta nykyiseen säädökseen, kun lähiomaisten lisäksi kyseeseen tulisivat muutkin sukulaiset. Muu läheinen tulkittaisiin jatkossa tarkoittamaan myös läheistä ystävää. Laissa säilyisi edelleen ensisijaisena luovuttaja, jolla olisi geneettinen tai tunneside potilaaseen.

Jos elinsiirtoa tarvitsevan potilaan sukulainen tai muu läheinen ei sopisi luovuttajaksi, laki mahdollistaisi siirteen saamisen myös muulta henkilöltä. Soveltumattomuus voisi perustua esimerkiksi lääketieteellisiin syihin tai vain potilaan omaan käsitykseen. Laki mahdollistaisi tulevaisuudessa parittaisen luovutuksen tai anonyymien taikka muun altruistisen luovutuksen.

Lakiin lisättäisiin säädös luovuttajalle tehtävistä tutkimuksista. Tutkimuksilla varmistettaisiin luovutuksen turvallisuus ja vapaaehtoisuus sekä se, ettei luovutukseen liity taloudellisen edun tavoittelua tai tarjoamista. Luovutuksen vapaaehtoisuuden ja pyyteettömyyden selvittäminen liittyy luovuttajan psykososiaalisen kokonaistilanteen selvittämiseen. Tätä selvitystä tehnyt henkilö ei saisi osallistua elimen irrottamista koskevaan päätökseen.

Elimen luovutus ei saa aiheuttaa luovuttajan fyysiselle tai psyykkiselle terveydelle vakavaa haittaa luovutuksen yhteydessä eikä myöhemminkään. Luovuttajalle suoritettavilla tutkimuksilla pyritään myös varmistamaan se, että siirron lopputulos olisi siirräntäisen saajalle mahdollisimman hyvä.

Esityksen mukaan uudistettaisiin myös alaikäistä tai vajaakykyistä luovuttajaa koskeva 5 §. Siihen lisättäisiin yllä kuvattuja vastaavat säädökset luovuttajalle tehtävistä tutkimuksista. Muut lakiin esitetyt muutokset ovat lähinnä teknisiä.

Kuntaliitto pitää kudoslain muutosesityksiä perusteltuina. Ne tukevat aikaisemmin asetettua tavoitetta elinsiirtojen lisäämisestä ja mahdollistamisesta tasaveroisesti kaikille tarvitseville. Koska ei enää ole lääketieteellistä perustetta edellyttää luovuttajalta läheistä geneettistä yhteyttä siirräntäisen saajan kanssa, on asianmukaista laajentaa uusiutumattomien elinten luovutusmahdollisuuksia muillekin sukulaisille ja läheisille henkilöille ja myös tämän piirin ulkopuolelle. Tällä hetkellä lakia sovellettaisiin munuaissiirtoihin, mutta myöhemmin muutkin elinluovutukset ovat mahdollisia.

Munuaissiirto on hyvä ja tehokas hoito, josta on vuosikymmenten kokemus. Se parantaa siirteeseen saajan elämänlaatua ja toimintakykyä ja on luovuttajille käytännössä haitaton toimenpide. Kuntaliiton käsityksen mukaan lain perusteluissa esitetyt arviot luovutusten määrän kasvusta ja taloudelliset arviot ovat asianmukaiset.

SUOMEN KUNTALIITTO

Tarja Myllärinen
johtaja, sosiaali- ja terveysasiat

Päivi Koivuranta
hallintoylilääkäri